

Gisteren, op donderdag 2 maart trok een groep van De Zuidpoort richting Leuven voor de prijsuitreiking van De Megafoon van Oikonde. De Megafoon is een bekroning van een initiatief dat bijdraagt tot een meer zorgzame samenleving. Onze podcast 'We zijn er' dingde samen met vier andere projecten mee voor de hoofdprijs.

Na een treinrit vol spanning en lang wachten kregen we bij Oikonde het geweldige nieuws: **onze podcast is de winnaar!** En de prijs is niet min: De Zuidpoort ontvangt maar liefst 15.000 euro, een kunstwerk en media-aandacht voor de podcast!

Naar aanleiding van onze overwinning kwam Sociaal.net langs in De Serre voor een interview met medewerker Steven en verschillende van onze bezoekers. Het interview kan je hieronder lezen.

“Wil je iets weten over armoede en De Zuidpoort?’ Vraag het dan aan deze mensen zelf.”

Armoedevereniging De Zuidpoort: ‘We moeten tonen hoe het is om in armoede te leven’

De Zuidpoort in Gent was 25 jaar geleden één van de allereerste verenigingen waar armen het woord nemen. Voor die verjaardag maakten ze een podcast zodat iedereen kan beluisteren hoe dat voelt, een leven in armoede. Met dat staaltje creativiteit en verbinding wonnen ze zopas de jaarlijkse ‘Megafoon’, goed voor 15.000 euro en een bezoek van Sociaal.Net.

Op een grijze ochtend stap ik ‘De Serre’ binnen, de ontmoetingsruimte die De Zuidpoort deelt met Poco Loco, KAA Gent Foundation en Campus Atelier. Hier komen dagelijks enkele tientallen vrijwilligers en bezoekers samen die goed en kwaad met elkaar delen.

Medewerker Steven Van Hemelryck stapt me meteen tegemoet en leidt me naar de echte experts: Emile, Erwin, Marianne en Michelle. “Wil je iets weten over armoede en De Zuidpoort? Vraag het dan aan deze mensen”, begint Steven. Vier mensen met een eigen verhaal en eenzelfde rode draad: armoede.

Emile en Erwin

Emile steekt meteen van wal. “Ik kom hier al 25 jaar en kan me geen leven zonder De Zuidpoort voorstellen. Het is mijn remedie tegen eenzaamheid. Ik ben elke dag blij dat ik naar hier kan komen. Als één van de vele vrijwilligers zorg ik voor koffie, sta ik achter het fornuis en praat ik met mensen die het, net zoals ik, moeilijk hebben.”

Erwin vertelt een heel ander verhaal. Voor hem is De Zuidpoort eerder een vluchthuis: “Hier vind ik rust en een luisterend oor bij lotgenoten, al is dat een schrale troost.”

Erwin huurt een appartement van de sociale huisvestingsmaatschappij. “Maar daar is het niet meer veilig. Er is veel leegstand en dat trekt krakers aan. Pas nog was mijn deur ingestampt. Het huisvuil staat opgestapeld in de lift. Mijn laptop durf ik niet meer achterlaten op mijn appartement. En niemand doet iets”, vertelt Erwin gefrustreerd.

Onzichtbare armoede

Bij De Zuidpoort komen jong en oud, man en vrouw, met of zonder hoofddoek. De ene voor een vergadering met kop koffie, de andere om beter te leren werken met de laptop. Sommige mensen dragen zichtbare sporen van een hard leven onder de armoedegrens. Anderen zijn piekfijn uitgedost en rad van tong, zoals Marianne. Armoede kan ook heel onzichtbaar zijn.

Marianne: “Ik had een goed inkomen maar werd zeven jaar geleden, na een fietsongeval, ziek. Nu leef ik in armoede. Mijn ziekte zie je niet, maar lijden doe ik nog meer door de harde reacties van mensen die niet in armoede leven.”

“Ik krijg geregeld te horen dat ik beter mijn best moet doen. Ik word afgeschilderd als profiteur: kan jij nog altijd niet werken? Of kan je inwonende zoon niet bijdragen? Ik voel me daardoor schuldig, mislukt en beschaamd. Ik sluit me steeds verder af van de buitenwereld.”

Marianne vervolgt: “Het doet deugd dat mensen me hier af en toe vragen of het nog gaat. Iedereen die hier komt, weet hoe het voelt om in armoede te leven. Elkaars ellende dragen helpt. Maar zelfs in deze veilige omgeving van lotgenoten mijn ervaringen delen, doet telkens pijn.”

Marianne: “Zelfs in deze veilige omgeving van lotgenoten mijn ervaringen delen, doet telkens pijn.”

Lotgenoten

Marianne: “Ik krijg mijn rekeningen moeilijk betaald. Toch zal ik het niet laten om een ander te helpen. Maar als je weet hoeveel rijkdom er buiten is, dan klopt er iets niet. De rijke wereld kijkt alsmaar verder weg en laat ons achter met de boodschap: ‘Doe wat beter je best’.”

“De inperking van het sociaal energietarief is een recent voorbeeld van hoe slecht we rijkdom verdelen. Er wordt bespaard op mensen die al niks hebben. Geen geld, maar ook geen kanalen om hun noden af te dwingen. De keuze voor die makkelijke weg is een schande.”

“We kunnen met De Zuidpoort nog zo luid roepen, er wordt niet geluisterd. Maar als je niks doet, zal er zeker nooit iets veranderen.”

Moeilijke vraag

Toch borrelt er bij mij een moeilijke vraag op: sluit je met een warme ontmoetingsplek armoede niet te veel op binnen de muren van De Zuidpoort? Door die kritische vraag stapt medewerker Steven mee in het gesprek.

“Dat is een risico waarvan we ons goed bewust moeten zijn. Armoedebestrijding is meer dan alleen lotgenoten verenigen bij een kop koffie. We willen en moeten armoede ook tonen aan de buitenwereld. De Zuidpoort zet een megafoon op de stem van mensen met armoede-ervaring rond thema’s als wonen, digitalisering en heldere communicatie.”

“Vandaar onze podcast waarin mensen in armoede aan het woord komen. Zij vertellen dat niemand ervoor kiest om in armoede te leven en het veel complexer is dan de slogans en makkelijke oplossingen die overal circuleren.”

“Op dit moment experimenteren we met een tijdelijke luisterplek”, zegt Steven. “Deze staat opgesteld in het administratief centrum van de stad Gent. Binnenkort verhuist ze naar de Arteveldehogeschool, naar een plaats waar meer dan duizend studenten de opleiding sociaal werk volgen. Ze kunnen in een comfortabele zetel luisteren naar alle afleveringen van de podcast en vinden er de juiste doorverwijzing om thuis verder te luisteren.”

“Door de podcast fysiek naar mensen toe te brengen, willen we nog meer mensen sensibiliseren over het onrecht van armoede. Het luisteren van de podcast zet hopelijk aan tot meer begrip voor en solidariteit met mensen in kwetsbare situaties.”

Hulpverleners en de strijd tegen armoede

Michelle, een pittige dame met purpere haarlokken, mengt zich in de babbel. Ze is alleenstaande mama van twee pleegkinderen met een ernstige beperking.

“Mijn financiële situatie is dramatisch maar ik doe mijn stinkende best om te overleven. Maatschappelijk werkers vonden een oplossing voor mij. Ze stelden voor om wekelijks een poetsvrouw te sturen zodat ik op dat vlak alvast minder zorgen had. Maar mijn probleem is een tekort aan inkomen. Hadden ze beter naar mij geluisterd, dan wisten ze dat een poetsvrouw geen oplossing is.”

Haar boosheid naar sociale professionals is groot. “Vaak leg ik mijn problemen niet meer voor

aan hulpverleners. Als ik ze zou vertellen over mijn talloze slapeloze nachten, denken ze misschien dat ik de situatie niet meer aankan. Ik heb schrik dat ze voorstellen om mijn pleegkinderen te verhuizen naar een dagcentrum. Dat wil ik niet, dus zwijg ik over mijn zorgen.”

Steven vult aan: “Het is een vaak gehoord verhaal. Veel mensen vertellen hier dat ze contacten met dienst- en hulpverleners zelden als ondersteunend ervaren. Ze krijgen niet de tijd om hun probleem op tafel te leggen, hulpverleners komen meteen met oplossingen en voorwaarden.”

“Omdat die ervaringen zo vaak terugkomen, maakten we er een project rond: ‘de stressweg’. We maakten een boek, film en theaterstuk die hulpverleners helpen om beter te praten met mensen in armoede en om tot gedragen oplossingen te komen. De voorstelling hebben we gespeeld voor 1.600 hulpverleners. Maar zo’n verandering is een lange weg: we zijn niet zo naïef te denken dat deze hulpverleners de volgende dag allemaal anders gaan werken.”

Corona

Tijdens corona en de verschillende lockdowns viel De Zuidpoort op met een andere campagne. Via heldere pictogrammen wist deze kleine vereniging de warrige en complexe overheidscommunicatie te verhelderen. Een puike prestatie.

Marianne: “In het begin van de coronacrisis werden er allerhande maatregelen en richtlijnen uitgevaardigd. Ze waren bedacht en geschreven vanuit de bubbel van hoogopgeleide experts. Gevolg: veel mensen pikten de communicatie niet op. Mensen kregen boetes omdat ze samen op een bankje zaten terwijl ze niet wisten dat dit niet mocht.”

“In De Zuidpoort hebben we deze communicatiekloof creatief overbrugd door pictogrammen te maken. Binnen de kortste keren zag je ze opduiken in heel Vlaanderen”, aldus een trotse Marianne.

Steven: “Ik stond versteld van alle aandacht voor onze heldere communicatie over de maatregelen. Elke keer we een compliment kregen voor onze creativiteit, werd ik eigenlijk boos. Overal botste men op mensen die niet aanpikten bij de communicatie. Maar de dynamiek om daar ook oplossingen voor te bedenken, bleef achterwege. Ik vind dat

ontnuchterend.”

“We hadden gehoopt dat de coronacrisis de ogen zou openen voor het feit dat onze samenleving veel mensen vergeet. Maar van die boodschap blijft helaas niet veel meer overeind. Wil je communiceren met mensen in armoede, luister dan eerst naar hen.”

“Digitalisering van hulp- en dienstverlening mag niet betekenen dat je de loketten sluit.”

Afstand met beleid

Veel beleidsvoerders denken nochtans dicht bij het volk te staan. Michelle: “Misschien staan ze op zaterdagavond in de cafetaria van de volleybalclub. Maar hier zie je ze niet, tenzij op de nieuwjaarsreceptie. Ze weten niet hoe mensen als wij moeten leven. Het probleem blijft dat oplossingen steeds ontstaan vanuit de kleine bubbels, ver weg van armoede.”

Michelle geeft een voorbeeld over de ondergrondse huisvuilcontainers in Gent. Of hoe je een busrit moet betalen. “Tegenwoordig kunnen we daar enkel nog gebruik van maken via een

bankkaart of opgeladen kredietkaart. Heb je als vrijwilliger een attest van goed gedrag en zeden nodig? Dat kan via je smartphone en Itsme. Voor mensen die in armoede leven, werkt dat niet. Integendeel: je drijft hen nog verder richting boetes, uitsluiting en armoede.”

Steven: “‘Ze hebben weer wat bedacht’, lachen mensen in armoede dat dan cynisch weg. Mochten al die slimme mensen eerst hun licht opgestoken hebben bij mensen die in armoede leven, dan zouden ze meteen gemerkt hebben dat hun oplossing niet werkt. We lieten dat al meermaals weten aan de afvalbeheerder en de Lijn.”

“Ook aan stadsdiensten, mutualiteiten en vakbonden signaleerden we al geregeld dat digitalisering van hulp- en dienstverlening niet mag betekenen dat je de loketten sluit. Helaas blijft men kiezen voor de ingeslagen weg.”

Steven Van Hemelryck: “De podcast zet hopelijk aan tot meer begrip voor mensen in kwetsbare situaties.”

Kwinkslag

Als winnaar van de Megafoonprijs, oogst De Zuidpoort niet alleen waardering maar ook een aanzienlijke geldsom: 15.000 euro. “Dat geld willen we vooral gebruiken voor de verdere verspreiding van onze podcast. We willen van enkele honderden naar enkele duizenden luisteraars. En staat ook hoog op het verlanglijstje: de versterking van ons team met een ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting.”

“Of het beluisteren van dat verhaal vervolgens ook meer verbindend zal werken? We hopen het. Een rivier kan maar anders stromen als je hier en daar een steen verlegt. “

Michelle vult aan met een scherpe suggestie: “Als er nog wat geld van die prijs overblijft, kan je het misschien ook schenken aan wie hier over de vloer komt.”

Steven is een beetje van zijn melk. De kwinkslag van Michelle raakt hem, zegt hij. “We zitten nu met zes mensen rond de tafel, waarvan er twee goed betaald zijn en vier in armoede leven. Ik kan dat verschil moeilijk verantwoorden en heb het daar zelf lastig mee. Samen met mensen in armoede geef ik vormingen en beleidsgesprekken. Het voelt ongemakkelijk om te weten dat we daarna niet allemaal naar een goed nest kunnen.”

“Enkele jaren geleden ging ik zelf door de knieën met een burn-out. Ik stond er in De Zuidpoort alleen voor en het werd me allemaal te veel. Toen geneerde ik mij ook: de strijd die ik tegen werkdruk moest voeren, was klein bier vergeleken met de overlevingsstrijd van al onze bezoekers. Ik had vrienden, familie en een psycholoog om te herstellen. Deze mensen hebben dat niet. Ik sta dus elke dag opnieuw versteld van hun veerkracht. Meer dan reden genoeg om naast hen te blijven staan.”

Het originele interview kan je [hier](#) lezen. Veel dank aan journalist Peter Goris en fotograaf Sammy Van Cauteren.

Dit delen:

- [Klik om te delen met Twitter \(Wordt in een nieuw venster geopend\)](#)
- [Klik om te delen op Facebook \(Wordt in een nieuw venster geopend\)](#)